

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Leontievsky per. 4 – 125009 Moscow

E-mail: ecocom-moscow@mfa.gr

Tel.: + 7 495 539 29 70

Website: <https://agora.mfa.gr>

Ενημερωτικό Δελτίο

Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 2023

Επισκόπηση Οικονομικών Ειδήσεων Τατζικιστάν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συνοπτική οικονομική ενημέρωση

Εσωτερική αγορά

- *Αυξημένο εξωτερικό χρέος*
- *Οι αρχές αναμένουν αύξηση φορολογικών εσόδων κατά σχεδόν 15% το 2024*
- *Επτά μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις τέθηκαν σε λειτουργία στη Ντουςάνμπε*

Εξωτερική Αγορά

- *Ο κύριος όγκος εισαγωγών στο Τατζικιστάν σε διάστημα 10 μηνών προερχόταν από την Ρωσία*
- *10η ετήσια Σύνοδος της Επιτροπής Συνεργασίας ΕΕ-Τατζικιστάν*
- *Ανάπτυξη συνεργασίας στον αγροτικό τομέα με τη Γερμανία*
- *Εμβάθυνση συνεργασίας με το Ιράν*
- *Επίσκεψη Προέδρου του Τατζικιστάν στη Ρωσική Ομοσπονδία*

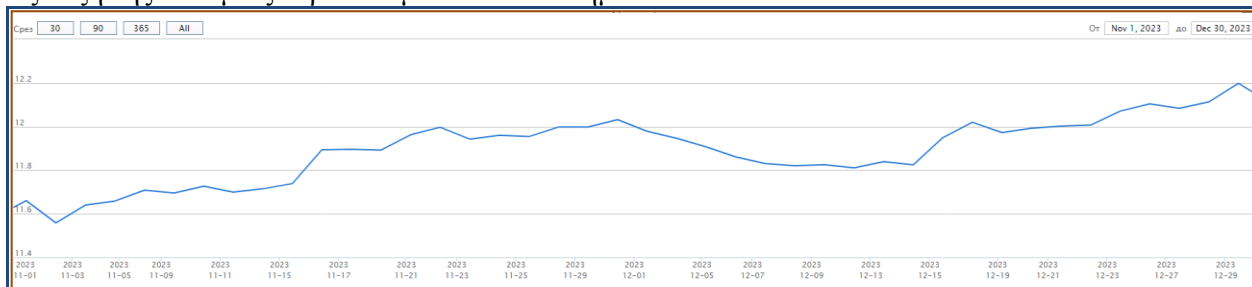
Ενέργεια-Περιβάλλον

- *Συνεργασία με την Ρωσία στον τομέα ενέργειας*
- *Η Παγκόσμια Τράπεζα εγκρίνει τη χρηματοδότηση δύο ενεργειακών έργων στο Τατζικιστάν*
- *Το Τατζικιστάν διαθέτει \$460 εκ. για την κατασκευή του υδροηλεκτρικού σταθμού Rogun*
- *Η Σαουδική Αραβία θα παράσχει \$100 εκατ. για την ολοκλήρωση του Rogun*
- *Το Τατζικιστάν σκοπεύει να αυξήσει την ικανότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2030*
- *Η Γερμανία θα δώσει 10 εκατ. ευρώ για την κατασκευή του υδροηλεκτρικού σταθμού*

Τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία € / Σομονί

1 ευρώ = 12,1156 σομονί (30.12.2023)

Εξέλιξη της ισοτιμίας ευρώ / σομονί στο διάστημα 01.11.2023 – 30.12.2023:

Πηγή: <https://currency-online.ru/EUR-TJS>

Συνοπτική οικονομική ενημέρωση

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD) έκανε αναφορά στην ισχυρή οικονομική ανάπτυξη του Τατζικιστάν, α' εξαμήνου 2023, με την αύξηση του ΑΕΠ (+8,3%), σε ετήσια βάση. Μεταξύ των παραγόντων που συνέβαλαν σε αυτόν τον υψηλό αναπτυξιακό ρυθμό, ήταν το άνοιγμα της κινεζικής οικονομίας, μετά την COVID-19 εποχή, η διαρκής ζήτηση για τατζικικό εργατικό δυναμικό στη Ρωσία, με αποτέλεσμα τα αυξημένα μεταναστευτικά εμβάσματα και το πρόγραμμα ενεργών δημοσίων δαπανών, συμπεριλαμβανομένης μιας επεκτατικής εισοδηματικής πολιτικής.

Από πλευράς λοιπών μακροοικονομικών δεικτών, καταγράφονται η αύξηση των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου +27,1% (ιδίως στους τομείς μεταφορών και ενέργειας) και η αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής +10,3% (συνυπολογιζόμενων των εξαγωγικών δραστηριοτήτων των εξορυκτικών βιομηχανιών).

Η μεταποιητική βιομηχανία σημείωσε ανάπτυξη +14,2%, ο αγροτικός τομέας +7,9% και οι μεταφορές εμπορευμάτων +12,3%. Σύμφωνα με την Τράπεζα, η αύξηση του κλάδου της φιλοξενίας +14,4% και του τζίρου του λιανικού εμπορίου +10,4% δείχνει ότι οι Τ/πολίτες συνεχίζουν να δαπανούν περισσότερα, λόγω των σταθερών εισοδημάτων που λαμβάνουν από τους Τ/εργαζόμενους στη Ρωσία και της αύξησης των μισθών, +14,2%. Ταυτόχρονα, η EBRD αναμένει ότι το ΑΕΠ του Τατζικιστάν θα καταγράψει αύξηση +7,5%, για όλο το 2023, σε συνέχεια μιας θετικής αναπτυξιακής δυναμικής κατά τα προηγούμενα έτη: 2022 (+8%), 2021 (+9,4%) και 2020 (+4,4%).

Πηγή: <https://en.trend.az/casia/tajikistan/3830599.html>

Εσωτερική αγορά

➤ Οι τατζ/Αρχές αναμένουν αύξηση φορολογικών εσόδων κατά σχεδόν 15% το 2024

Το Υπουργείο Οικονομικών του Τατζικιστάν προβλέπει αύξηση σχεδόν 15% στα φορολογικά έσοδα για τον κρατικό προϋπολογισμό έτους 2024, σε σύγκριση με το 2023, με στόχο τα 26,3 δις σομονί (2,4 δις \$ ΗΠΑ). Οι φόροι που εισπράττονται από την Φορολογική Επιτροπή προβλέπεται να συνεισφέρουν 18,9 δις σομονί, ενώ τα τελωνειακά έσοδα υπολογίζονται σε 8,4 δις σομονί. Τα φορολογικά έσοδα αντιπροσωπεύουν πάνω από το 61% των εσόδων. Το συνολικό μέρος των εσόδων του προϋπολογισμού του 2024 υπολογίζεται σε 43 δις σομονί (3,9 δις \$ ΗΠΑ), αυξημένα κατά 15,9% σε σχέση με το 2023. Για το 2023, το Υπουργείο Οικονομικών ανέφερε αξιοσημείωτες αυξήσεις στον φόρο εισοδήματος, τον φόρο επί των κερδών, τον ΦΠΑ και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2022. Ωστόσο, η Φορολογική Επιτροπή τόνισε ότι ο κρατικός προϋπολογισμός αντιμετώπισε έλλειμμα περίπου 2,7 δις σομονί (248 εκατ. \$ ΗΠΑ) στο α' εξάμηνο, λόγω φορολογικών απαλλαγών που χορηγήθηκαν σε κλάδους προτεραιότητας.

Πηγή: <https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20231127/vlasti-tadzhikistana-ozhidayut-v-2024-rost-nalogovih-postuplenii-v-gosbyudzheth-pochti-na-15>

➤ Αυξημένο εξωτερικό χρέος

Σύμφωνα με την Έκθεση Διεθνούς Χρέους της Παγκόσμιας Τράπεζας, το 2023, το Τατζικιστάν αντιμετώπισε ένα σημαντικό εξωτερικό χρέος, ύψους 6,7 δις \$ ΗΠΑ, το οποίο ισοδυναμεί με το 121%

των εξαγωγών και το 55% του Ακαθάριστου Εθνικού Εισοδήματος (ΑΕΕ), ύψους \$12 δις. Η εξυπηρέτηση του χρέους, ως ποσοστό των εξαγωγών και του ΑΕΕ ανήλθε σε 9% και 4%, αντίστοιχα, αντικατοπτρίζοντας τη δέσμευση της χώρας να ανταποκριθεί στις οικονομικές προκλήσεις.

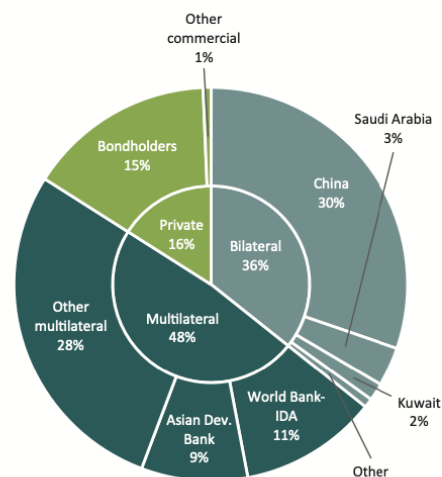
Το συνολικό εξωτερικό χρέος του Τατζικιστάν αυξήθηκαν από \$3,6 δις, το 2010, σε \$6,7 δις, το 2022 (+89,8%). Οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αυξήθηκαν από \$2,7 δις, το 2010, σε 5,5 δις, το 2022 (+101,3%).

Εξέταση της δομής των ξένων πιστωτών αποκαλύπτει πληροφορίες για τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις του Τατζικιστάν. Πολυμερείς οργανισμοί, κάλυψαν το 48% του συνολικού χρέους, αποκαλύπτοντας ένα ποικίλο σύνολο δανειστών (ΠΤ 11%, Ασιατική Τράπεζα 9%, άλλοι πολυμερείς 28%). Μεταξύ των διμερών πιστωτών, που αντιπροσωπεύουν το υπόλοιπο 52%, βαρύνοντα ρόλο έχει η Κίνα (30%).

Η αναλογία, έτους 2022, πολυμερών/διμερών πιστωτών, επί συνόλου επίσημων πιστώσεων, ύψους \$2,5 δις, ήταν 56%/44%.

Οι διακυμάνσεις στο βραχυπρόθεσμο εξωτερικό χρέος και οι εκταμιεύσεις στο μακροπρόθεσμο σενάριο καταδεικνύουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η χώρα.

Figure 1 Public and publicly guaranteed debt, by creditor and creditor type in 2022, including IMF credit

Πηγή: <https://daryo.uz/en/2023/12/18/tajikistans-67bn-external-debt-challenge-world-bank-2023-report-highlights-key-financial-indicators>

➤ **Επτά μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις τέθηκαν σε λειτουργία στη Ντουσαμπέ**

Τον Νοέμβριο στη Ντουσαμπέ έθεσαν σε λειτουργία επτά μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις με περισσότερες από 4000 θέσεις εργασίας, εφαρμόζοντας τη στρατηγική της ταχείας εκβιομηχάνισης της χώρας. Ο Πρόεδρος και ο Δήμαρχος της Ντουσαμπέ παρέστησαν στα επίσημα εγκαίνια του εργοστασίου ρούχων, επιχείρησης κλωστοϋφαντουργίας, επιχείρησης παραγωγής ειδών ζαχαροπλαστικής, εργοστασίου παραγωγής ελαίων, επιχείρησης κατασκευής ηλεκτρικού εξοπλισμού και της επιχείρηση παραγωγής ζυμαρικών.

Πηγή: <https://asiaplustj.info/en/news/tajikistan/economic/20231101/seven-large-industrial-enterprises-introduced-into-operation-in-dushanbe-yesterday>

Εξωτερική Αγορά

➤ **Ο κύριος όγκος εισαγωγών στο Τατζικιστάν σε διάστημα 10 μηνών προήλθε από τη Ρωσία**

Ο όγκος εμπορίου μεταξύ Τατζικιστάν και Ρωσίας τον Ιανουάριο – Οκτώβριο του 2023, ανήλθε σε 1,35 δις \$ ΗΠΑ, το μεγαλύτερο μέρος αυτού του ποσού περίπου 1,24 δις \$ ΗΠΑ αφορούσε τις εισαγωγές. Επιπρόσθετα, η Ρωσική Ομοσπονδία καταλαμβάνει περισσότερο από το 1/4 του συνόλου των αγαθών που παραδόθηκαν στο Τατζικιστάν.

Οι εισαγωγές πραγματοποιήθηκαν κυρίως από τις ακόλουθες χώρες: Ρωσία 26,6% των συνολικών εισαγωγών, Κίνα 20,9%, Καζακστάν 15,3%, Ουζμπεκιστάν 5,9%, ΗΠΑ 4,1%, Γερμανία και Ιαπωνία 3,5%, Τουρκία 3,4%, Ιράν 2,6%, Δημοκρατία της Κορέας 2,2%, Ινδία και Λευκορωσία 1,5% έκαστη, Πακιστάν 1,0%.

Σε σύγκριση με τον Ιανουάριο – Οκτώβριο 2022, ο όγκος εμπορίου μεταξύ Ρωσίας και Τατζικιστάν μειώθηκε κατά 2,1%, αλλά η Ρωσική Ομοσπονδία διατήρησε την πρώτη θέση μεταξύ άλλων χωρών. Η Κίνα κατέχει τη δεύτερη θέση, σε διάστημα 10 μηνών, ο εμπορικός κύκλος εργασιών ανήλθε σε περίπου 1,2 δις \$ ΗΠΑ, που είναι 14% περισσότερο από ό,τι την ίδια περίοδο του 2022.

Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με τη στατιστική υπηρεσία, ο κύριος εξαγωγικός εταίρος του Τατζικιστάν μετά τα αποτελέσματα 10 μηνών είναι η Ελβετία, ενώ νωρίτερα ήταν το Καζακστάν, το οποίο τώρα βρέθηκε στη

δεύτερη θέση Κύριοι εταίροι για τις εξαγωγές αγαθών είναι: Ελβετία 29,9% των συνολικών εξαγωγών, Καζακστάν 14,8%, Κίνα 14,6%, Ουζμπεκιστάν 8,8%, Τουρκία 8,5%, Ρωσία 7,5%, Αφγανιστάν 5,8 %, Ιράν 4,9%, ΗΑΕ 1,1%.

Πηγή: <https://tass.ru/ekonomika/19420731>

➤ **10^η ετήσια Σύνοδος της Επιτροπής Συνεργασίας ΕΕ-Τατζικιστάν**

Αποσκοπώντας στην ενίσχυση της διμερούς συνεργασίας, έλαβε χώρα, στις Βρυξέλλες (27/11), η σύγκληση της 10^{ης} συνεδρίασης της Επιτροπής Συνεργασίας μεταξύ του Τατζικιστάν και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη συνεδρίαση δόθηκε έμφαση σε βασικούς τομείς συνεργασίας, όπως το εμπόριο, η πράσινη οικονομία, οι επενδύσεις στην πράσινη οικονομία (κατασκευή υδροηλεκτρικών σταθμών) και στη γεωργία, η ψηφιοποίηση, οι μεταφορές και εφοδιαστικές αλυσίδες, η περιβαλλοντική προστασία και κλιματική αλλαγή, καθώς και η ένταξη στο σύστημα GSP+.

Η ΕΕ έχει συνδράμει, από το 2012, με €345 εκατ. την ανάπτυξη των οικονομικών τομέων του Τατζικιστάν, ενώ έχει δεσμευτεί για χρηματοδοτική στήριξη, ύψους €91 εκατ., για την πρώτη φάση (έως το 2024) του πολυετούς ενδεικτικού προγράμματος (MIP) περιόδου 2021-2027, στους τομείς πράσινης και ψηφιακής οικονομίας, ανάπτυξης ανθρωπίνων πόρων (ιδιαίτερα της νεολαίας) και βιώσιμης ανάπτυξης φυσικών πόρων (λόγω του χαμηλού επιπέδου ετοιμότητας αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών). Πρόσθετα ευρωπαϊκά κονδύλια έχουν δεσμευτεί υπό τη μορφή πρόσθετης δημοσιονομικής αρωγής, ανάπτυξης της εφοδιαστικής αλυσίδας στα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, εφαρμογής μεταρρυθμίσεων στον ενεργειακό τομέα και χρηματοδότησης του ν/η σταθμού Rogun. Επιπλέον, €80 εκατ. από περιφερειακά κονδύλια πρόκειται να διατεθούν για έργα προτεραιότητας, συμπεριλαμβανομένων των πρωτοβουλιών BOMCA (Border Management Programme in Central Asia) και CADAP (Central Asia Drug Action Programme).

Το πρόγραμμα και το ύψος χρηματοδότησης της δεύτερης φάσης του πολυετούς προγράμματος συνεργασίας, περιόδου 2024-2027, ευρίσκεται υπό διαμόρφωση.

Ο όγκος εμπορίου μεταξύ ΕΕ-Τατζικιστάν, για το 2022, διαμορφώθηκε στα \$490 εκ. (αυξημένος κατά 12,5% έναντι του 2021).

Πηγή: <https://medt.tj/en/news/news-of-the-ministry/2851-dar-alasai-10-umi-kumitai-amkorii-to-ikistonu-itti-odi-avrupo-dar-sha-ri-bryussel-belgiya-onib-o-baroi-afzoish-dodani-mabla-guzorii-loi-a-oi-afzaliyatnoki-to-ikiston-ba-muvofi-a-rasidand>

➤ **Το διμερές εμπόριο μεταξύ Τατζικιστάν και της περιοχής Xinjiang της Κίνας αυξήθηκε κατά 97,3%**

Σύμφωνα με το κινεζικό κρατικό πρακτορείο ειδήσεων Xinhua, τους πρώτους έντεκα μήνες του 2023, η αξία του εξωτερικού εμπορίου της αυτόνομης περιφέρειας Xinjiang έχει αυξηθεί κατά 47,4% σε ετήσια βάση, και έφθασε τα 320,53 δις γιουάν (περίπου 45,19 δις \$ ΗΠΑ). Η αξία του εμπορίου με τους τρεις κύριους εμπορικούς εταίρους (Καζακστάν, Κιργιζία, και Τατζικιστάν), της Xinjiang, σύμφωνα με πληροφορίες αυξήθηκε κατά 70,8%, 32,1% και 97,3%, αντίστοιχα.

Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας του Τατζικιστάν, το αμφίδρομο εμπόριο μεταξύ Τατζικιστάν και Κίνας κατά τους πρώτους έντεκα μήνες του 2023 έχει αποτιμηθεί σε περισσότερα από 1,3 δις \$ ΗΠΑ, που είναι 21% περισσότερο σε σύγκριση με την ίδια περίοδο 2022. Οι εξαγωγές του Τατζικιστάν προς την Κίνα υπολογίζονται σε 245 εκατ. \$ ΗΠΑ και οι εισαγωγές από την Κίνα σε περίπου 1,1 δις \$ ΗΠΑ.

Πηγή: <https://asiaplustj.info/en/news/tajikistan/economic/20231220/bilateral-trade-between-tajikistan-and-chinas-xinjiang-increases-by-973-percent>

➤ **Ανάπτυξη συνεργασίας με τη Γερμανία στον αγροτικό τομέα**

Το Τατζικιστάν και η Γερμανία συμφώνησαν να εμβαθύνουν τη συνεργασία τους στον αγροτικό τομέα. Οι συζητήσεις μεταξύ του Υπουργείου Γεωργίας του Τατζικιστάν και του Γερμανού Πρέσβη στο Τατζικιστάν κάλυψαν διάφορες πτυχές, όπως τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, τη γεωργική προσαρμογή, τη διατήρηση των παγετώνων, τη βελτίωση των βοσκοτόπων, την ανταλλαγή τεχνολογίας και την εξαγωγή φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων από το Τατζικιστάν. Σε μια διμερή συνάντηση νωρίτερα το Σεπτέμβριο 2023, ο Πρόεδρος του Τατζικιστάν και ο Καγκελάριος της Γερμανίας αναγνώρισαν την ανάγκη δημιουργίας κοινών επιχειρήσεων για κέντρα επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων και logistics στο Τατζικιστάν. Ο διμερής εμπορικός κύκλος εργασιών αυξήθηκε κατά 2,1 φορές, σε ετήσια βάση, από τον Ιανουάριο έως τον Ιούνιο του 2023, φθάνοντας τα 93,9 εκατ. \$ ΗΠΑ.

Πηγή: <https://en.trend.az/casia/tajikistan/3835859.html>

➤ **Εμβάθυνση συνεργασίας με το Ιράν**

Οι πρόεδροι του Ιράν και του Τατζικιστάν υπέγραψαν κοινή δήλωση και 18 έγγραφα συνεργασίας και μνημόνια κατανόησης (MoUs) για την εμβάθυνση των διμερών στρατηγικών σχέσεων, καθώς και για την απαλλαγή από τις θεωρήσεις εισόδου για πολίτες των δύο χωρών.

Τα άλλα έγγραφα και μνημόνια αφορούν έναν οδικό χάρτη για τη μακροπρόθεσμη διμερή εμπορική και οικονομική συνεργασία έως το 2030, τις επιχειρήσεις κατά της διακίνησης ναρκωτικών, τις μεταφορές, τη διαχείριση κρίσεων και τη δημιουργία κοινών ελεύθερων οικονομικών ζωνών, τη συνεργασία μεταξύ των πόλεων σε διάφορους τομείς. Ο Πρόεδρος του Τατζικιστάν τόνισε την αναγκαιότητα ανάπτυξης διμερών δεσμών, ιδίως στους τομείς της εξόρυξης, της υγείας, της επιστήμης και της τεχνολογίας και της γεωργίας.

Πηγή: <https://www.trend.az/iran/3822864.html>

➤ **Το Καζακστάν, η Κίνα και η Ιταλία επένδυσαν τα περισσότερα στην οικονομία του Τατζικιστάν, το 2023.**

Τους 6 μήνες του 2023, το Καζακστάν, η Κίνα και η Ιταλία επένδυσαν τα περισσότερα κεφάλαια στην οικονομία του Τατζικιστάν. Ο Πρόεδρος της Κρατικής Επιτροπής Επενδύσεων και Διαχείρισης Κρατικής Περιουσίας της Δημοκρατίας του Τατζικιστάν ανακοίνωσε ότι το Καζακστάν επένδυσε τα περισσότερα στην οικονομία του Τατζικιστάν, \$83,5 εκατ. Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας ήταν στη δεύτερη θέση με \$59,6 εκατ., η Ιταλία επένδυσε περισσότερα από \$44 εκατ., η Ινδία \$22,1 εκατ., η Ρωσία \$20,9 εκατ., η Μεγάλη Βρετανία \$12,1 εκατ., ενώ επενδύσεις προήλθαν και από άλλες χώρες. Οι ξένοι επενδυτές επένδυσαν, κατά κύριο λόγο, στις βιομηχανίες εξόρυξης, μεταποίησης και κατασκευών.

Πηγή: <https://avesta.tj/2023/08/11/v-ekonomiku-tadzhikistana-v-2023-godu-bolshe-vseh-investirovali-kazahstan-kitaj-i-italiya/>

➤ **Επίσκεψη Προέδρου Τατζικιστάν στη Ρωσική Ομοσπονδία**

Στις 21 Νοεμβρίου 2023, πραγματοποιήθηκε η επίσημη επίσκεψη του Προέδρου του Τατζικιστάν Emomali Rahmon στη Ρωσική Ομοσπονδία. Μετά τις διαπραγματεύσεις, οι δύο πλευρές υπέγραψαν οκτώ έγγραφα για την επέκταση της συνεργασίας, μεταξύ άλλων στη βιομηχανία και τις μεταφορές. Ειδικότερα, Μόσχα και Ντουσαμπέ υπέγραψαν σχέδιο συνεργασίας στον βιομηχανικό τομέα, μνημόνιο για την ανάπτυξη συνεργασίας στην εκπαίδευση και επανεκπαίδευση του προσωπικού στον τομέα των μεταφορών, συμφωνία στον τελωνειακό τομέα, μνημόνιο κατανόησης και συνεργασίας στον τομέα της εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων και άλλων κυβερνητικών εγγράφων, σχέδιο πρακτικών δράσεων για τη συνεργασία στον τομέα των μεταφορών, περιόδου 2023-2025. Το Ινστιτούτο Kurchatov και η Εθνική Ακαδημία Επιστημών του Τατζικιστάν συνήψαν συμφωνία για επιστημονική και τεχνική συνεργασία.

Κατά τη συνάντηση, συζητήθηκαν θέματα επέκτασης της επενδυτικής συνεργασίας και συμφωνήθηκε η υλοποίηση μεγάλων επενδυτικών σχεδίων σε διάφορους τομείς της οικονομίας.

Η Μόσχα είναι ένας από τους μεγαλύτερους εταίρους της Ντουσαμπέ. Το 2022, ο όγκος εμπορίου μεταξύ των χωρών αυξήθηκε κατά 18,3%, με ιδιαίτερα σημαντική αύξηση ρεκόρ κατά 67% των προμηθειών τροφίμων από το Τατζικιστάν στη Ρωσία.

Τα εθνικά νομίσματα καταλαμβάνουν ολοένα σημαντικότερη θέση στους αμοιβαίους διακανονισμούς. Εν προκειμένω, το μερίδιο του ρουβλίου στις εμπορικές συναλλαγές α' εξαμήνου 2023, έφτασε το 83%.

Πηγή: <https://tass.ru/ekonomika/19341061>, <https://tass.ru/ekonomika/19340941>

Ενέργεια-Περιβάλλον

➤ **Συνεργασία με την Ρωσία στον τομέα ενέργειας**

Η Ρωσία καλύπτει σχεδόν πλήρως τις ανάγκες της οικονομίας της χώρας για πετρελαϊκά προϊόντα. Επιπλέον, οι προμήθειες ενέργειας πραγματοποιούνται χωρίς την είσπραξη εξαγωγικών δασμών. Η εταιρεία Gazprom Neft δραστηριοποιείται ενεργά στην αγορά του Τατζικιστάν, διαθέτοντας 5 αποθήκες πετρελαίου και 44 βενζινάδικα.

Η Ρωσία βοηθά επίσης το Τατζικιστάν στην ανάπτυξη δυναμικότητας της παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας. Ο υδροηλεκτρικός σταθμός Sangtuda, που κατασκευάστηκε με ρωσική συμμετοχή, παράγει περισσότερο από το 10% της ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνεται από το Τατζικιστάν. Ο ρωσικός

όμιλος RusHydro παρέχει βοήθεια στη λειτουργία των υφιστάμενων εγκαταστάσεων και σκοπεύει να συμμετάσχει στο σχεδιασμό νέων υδροηλεκτρικών μονάδων.

Πηγή: <https://tass.ru/ekonomika/19341907>

➤ **Η Παγκόσμια Τράπεζα εγκρίνει τη χρηματοδότηση δύο ενεργειακών έργων στο Τατζικιστάν**

Η Παγκόσμια Τράπεζα ενέκρινε χρηματοδότηση \$21 εκ. μέσω του αρμόδιου Φορέα, της Διεθνούς Ένωσης Ανάπτυξης (IDA) , για δύο σημαντικά ενεργειακά έργα στο Τατζικιστάν: το έργο μεταφοράς ηλ. ενέργειας και ανάπτυξης συναφών εμπορικών ροών μεταξύ της Κεντρικής και Νότιας Ασίας: “Central Asia South Asia Electricity Transmission and Trade Project” (CASA-1000) και το έργο κοινωνικής ανάπτυξης: “CASA Community Support Project”.

Όσον αφορά στη χρηματοδοτική δομή των έργων, \$11 εκ. σχεδιάζεται να κατευθυνθούν στην ολοκλήρωση των υπολοίπων εργασιών του έργου CASA-1000, επιδιώκοντας την ολοκλήρωση της κατασκευής και την έναρξη χρήσης των σχετικών υποδομών, έως το Δεκέμβριο έτους 2024. Το έργο αποσκοπεί στη μεταφορά της πλεονάζουσας ηλεκτρικής ενέργειας από χώρες της Κεντρικής Ασίας (ιδιαίτερα την Κιργιζία και το Τατζικιστάν) σε αγορές υψηλής ζήτησης σε χώρες της Νότιας Ασίας (όπως το Αφγανιστάν και το Πακιστάν), μέσω της αναβάθμισης των ηλεκτρικών δικτύων και της κατασκευής νέων υποσταθμών και γραμμών μεταφοράς. Εν λόγω εξέλιξη ευθυγραμμίζεται με την υποστήριξη της Παγκόσμιας Τράπεζας στο Τατζικιστάν, με το συνολικό χαρτοφυλάκιο έργων να ανέρχεται σε 27, συνολικού ύψους \$1,67 δις.

Το υπόλοιπο κονδύλι των \$10 εκ. προορίζεται για την προώθηση του εν εξελίξει Έργου Κοινοτικής Υποστήριξης CASA, το οποίο επιμερίζεται στην ενίσχυση της ενεργειακής πρόσβασης, στη βελτίωση των κοινωνικών και οικονομικών υποδομών και στην ενίσχυση της τοπικής διακυβέρνησης εντός των γεωγραφικών περιοχών αρμοδιότητας.

Πηγή: <https://en.trend.az/casia/tajikistan/3829631.html>

➤ **Το Τατζικιστάν διαθέτει \$460 εκ. για την κατασκευή του υδροηλεκτρικού σταθμού Rogun**

Η κυβέρνηση του Τατζικιστάν θα διαθέσει περίπου 5 δις σομονί (περίπου \$460 εκατ.) για την κατασκευή του υδροηλεκτρικού σταθμού Rogun (HPP) εντός του 2024. Από πλευράς κατανομής κονδυλίων, τα 2,8 δις σομονί (\$257 εκατ.) θα προέλθουν από δημοσιονομικά κονδύλια και τα 2,2 δις σομονί (\$203 εκατ.) από επενδυτικές πρωτοβουλίες. Το 86% της χρηματοδότησης, ύψους 4,3 δις σομονί (περίπου \$395 εκατ.) έχει ήδη κατευθυνθεί στο υδροηλεκτρικό έργο, κατά τους πρώτους δέκα μήνες του τρέχοντος έτους.

Σημειώνεται ότι ο υδροηλεκτρικός σταθμός Rogun HPP χρηματοδοτείτο, από έτους 2008, αποκλειστικά από κρατικούς πόρους, με τις συνολικές εισροές, από τον κρατικό προϋπολογισμό, να έχουν υπερβεί τα 35 δις σομονί (\$320 εκατ.).

Το 2022, δημιουργήθηκε κοινοπραξία, με επικεφαλής την Παγκόσμια Τράπεζα, με σκοπό την προσέλκυση διεθνών κεφαλαίων για την κατασκευή του ενεργειακού έργου. Επί θέματος, το Υπουργείο Οικονομικών της χώρας αποκάλυψε ότι έχουν εξασφαλιστεί συμφωνίες για τη λήψη προνομιακού δανείου ύψους \$500 εκατ. από την Ασιατική Τράπεζα Επενδύσεων Υποδομών (AIIB).

Επιπρόσθετα, η Ισλαμική Τράπεζα Ανάπτυξης (IDB) εξέφρασε την πρόθεσή της να αυξήσει τη χρηματοδότηση από τα αρχικά ανακοινθέντα \$150 εκατ. στα \$250 εκατ. Στην ίδια γραμμή κινήθηκε, στα τέλη Οκτωβρίου, το Εθνικό Ταμείο Ανάπτυξης της Σαουδικής Αραβίας (NDF), εκφράζοντας την ετοιμότητά του να χορηγήσει δάνειο ύψους \$100 εκατ.

Με την ολοκλήρωσή του, το υδροηλεκτρικό φράγμα Rogun HPP, αξιοποιώντας τους πόρους του ποταμού Vakhsh, πρόκειται να αποτελέσει το μεγαλύτερο έργο ΑΠΕ στην Κεντρική Ασία, ισχύος 3.600 MW.

Η κυβέρνηση του Τατζικιστάν σκοπεύει να αυξήσει περαιτέρω την ικανότητα παραγωγής καθαρής ενέργειας, ως βάση για την προώθηση μιας πλήρως «πράσινης» εθνικής οικονομίας (ήδη βασίζεται αποκλειστικά στην αξιοποίηση της υδροηλεκτρικής ενέργειας, με την ενεργειακή εξάρτηση να υπερβαίνει, σε ποσοστό, το 91% - στοιχεία Energy Institute).

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι ορεινοί όγκοι της περικλειστής αυτής χώρας, υψόμετρου μέχρι 7.500 μ., με τους περίπου 13.000 παγετώνες, διοχετεύουν σε αυτήν το 60% των υδάτινων πόρων όλης της Κεντρικής Ασίας. Η χώρα κατέχει, παγκοσμίως, την όγδοη θέση, ως προς τα συνολικά αξιοποιήσιμα υδάτινα αποθέματα και τη δεύτερη θέση, ως προς τα κατά κεφαλήν.

Το Τατζικιστάν, ικανοποιεί, κατά κύριο λόγο, το κριτήριο του χαμηλού περιβαλλοντικού αποτυπώματος, κατά η διαδικασία επιλογής μιας βιομηχανικής εγκατάστασης.

Πηγή: <https://daryo.uz/en/2023/11/23/tajikistan-allocates-460mn-for-rogun-hydroelectric-power-plant-construction>
<https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20231205/saudovskaya-araviya-dast-100-millionov-dollarov-dlya-dostroiki-rogunskoi-ges>

➤ **Το Τατζικιστάν σκοπεύει να αυξήσει την ικανότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2030**

Έως το 2030, το Τατζικιστάν σκοπεύει να αυξήσει την ικανότητα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας κατά 40%. Αυτό θα είναι δυνατό μέσω της δημιουργίας αιολικών και ηλιακών σταθμών παραγωγής ενέργειας, κατασκευή και ανακατασκευή μεγάλων υδροηλεκτρικών σταθμών.

Μέχρι στιγμής, οι ηλιακοί σταθμοί παρέχουν μόνο το 2% της συνολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας, και χρησιμοποιούνται σε νοσοκομεία και σχολεία. Η βαρύτητα δίνεται στην υδροηλεκτρική ενέργεια. Σύμφωνα με το Υπουργείο Ενέργειας, η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας στο Τατζικιστάν, το 2022, έφτασε σε υψηλό επίπεδο ρεκόρ για ολόκληρη την περίοδο ανεξαρτησίας της χώρας, με περισσότερες από 20 δις kWh. Σχεδιάζεται να αυξηθεί η ποσότητα της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται μέσω του εκσυγχρονισμού και της ανακατασκευής των υδροηλεκτρικών σταθμών.

Σε εξέλιξη βρίσκεται η ανακατασκευή στον υδροηλεκτρικό σταθμό Nurek, ο υψ σταθμός Rogun τελεί υπό κατασκευή, και θα επηρεάσει σημαντικά την αύξηση της χωρητικότητας, όπως επίσης ο υψ Sebzor. Τους έξι μήνες του 2023, η συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας ανήλθε σε 10,65 εκ. MWh (+3,2% έναντι της ίδιας περιόδου 2022).

Το υδροηλεκτρικό δυναμικό του Τατζικιστάν υπολογίζεται σε περισσότερες από 500 δις kWh ετησίως, αλλά μόνο το 20% χρησιμοποιείται στη Δημοκρατία. Με αύξηση της παραγωγής, η χώρα αποσκοπεί σε ενεργειακή ασφάλεια, για να μετατραπεί σε σημαντικό εξαγωγέα ηλεκτρικής ενέργειας.

Ταυτόχρονα, το Υπουργείο Ενέργειας και Υδάτινων Πόρων εξετάζει την παραγωγή υδρογόνου σε ποσότητα έως και 500 χιλ. τόνους, έως το 2030, ως εναλλακτική πηγή ενέργειας.

Πηγή: <https://qazaqgreen.com/news/central-asia/1555/>

<https://avesta.tj/2023/08/11/v-tadzhikistane-v-2023-godu-proizvodstvo-elektroenergii-sostavilo-10-milliardov-653-3-mln-kvt-chasov/>

➤ **Η Γερμανία θα παράσχει 10 εκατ. ευρώ για την κατασκευή υδροηλεκτρικού σταθμού**

Η Γερμανία έχει δεσμευτεί για ένα σημαντικό ποσό 10 εκατ. ευρώ ως μη επιστρεπτέα επιχορήγηση για την κατασκευή του υδροηλεκτρικού σταθμού Sebzor στην περιοχή Pamir του Τατζικιστάν. Αυτό το έργο έχει σχεδιαστεί για να παράγει 11 MW πράσινης ενέργειας. Αναμένεται να παράσχει ενέργεια σε περισσότερα από 227.000 άτομα στη χώρα και σε επιπλέον 468.000 άτομα στις γειτονικές παραμεθόριες περιοχές του Αφγανιστάν μετά την ολοκλήρωσή του. Συγκεκριμένα, η χρηματοδότηση για την κατασκευή του HPP Sebzor έχει συγκεντρώσει 84 εκατ. \$ ΗΠΑ σε επιχορηγήσεις από διάφορους φορείς, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση, η γερμανική κυβέρνηση, η USAID, η SECO και η Παγκόσμια Τράπεζα. Αυτή η έγχυση πόρων στοχεύει στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στην περιοχή, με αποκορύφωμα την απονομή ενός αναγνωρισμένου κύρους χρυσού πιστοποιητικού που αναγνωρίζει τη συμμόρφωση του έργου σε αυστηρά πρότυπα βιωσιμότητας

Πηγή: <https://asiaplustj.info/ru/news/tajikistan/economic/20231213/germaniya-dast-dlya-stroitelstva-ges-sebzor-na-pamire-10-millionov-evro>

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΜΟΣΧΑ / ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΕΥ

1. Σε περίπτωση αναδημοσίευσης, παρακαλείστε όπως αναφέρεται η πηγή.
2. Εφ' όσον δεν επιθυμείτε πλέον να λαμβάνετε τα Ενημερωτικά Δελτία του Γραφείου ΟΕΥ-Μόσχας, παρακαλείστε όπως αποστείλετε σχετικό μήνυμα στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μας (ecocom-moscow@mfa.gr).
3. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται από το Υπουργείο Εξωτερικών, παρέχονται από τα υποκείμενα αυτών εκουσίως και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για παροχή ενημέρωσης τους ή για στατιστικούς σκοπούς. Η διαχείριση και προστασία των προσωπικών δεδομένων υπόκειται στα οριζόμενα στο εθνικό, κοινοτικό και διεθνές δίκαιο σχετικά με την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εκάστοτε ισχύει (Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων από το Υπουργείο Εξωτερικών: βλ. <http://www.agora.mfa.gr/prostasia-prosopikon-dedomenon>).
4. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο παρόν Ενημερωτικό Δελτίο προέρχονται τόσο από επίσημες πηγές (Κρατική Στατιστική Υπηρεσία, Κεντρική Τράπεζα, ιστοσελίδες Υπουργείων και δημοσίων φορέων κ.α.), όσο και από ειδήσεις σε έντυπα και άλλα μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και από ενημέρωση από το οικείο Γραφείο Ευρ. Αντιπροσωπείας. Το Γραφείο ΟΕΥ τηρεί επιφύλαξη ως προς τις ειδησεογραφικές πηγές για τις οποίες δεν εγγυάται την ακρίβειά τους.